

Dvě desetiletí sporů o Šumavu

Když v popřevratovém nadšení vznikl v r. 1991 národní park Šumava, asi nikdo netušil zásadní problémy. Za spoluúčasti lesníků i biologů byla vymezena poměrně rozsáhlá a kompaktní I. zóna, celkem odpovídající statutu národního parku. Ekonomické zájmy pochybných jednotlivců či skupin byly pravděpodobně zaměřeny jinam. Problémy začaly s gradací lýkožrouta smrkového po r. 1995. Pokud si vzpomínám, v tom roce jsem se stal členem vědecké rady parku. S krátkým přerušením jsem v ní působil až do nástupu ředitele J. Stráského, kdy jsme společně s většinou ostatních členů pozdější vědecké sekce Rady NP z ní vystoupili a založili Stínovou vědeckou radu. Vzhledem k mému téměř dvacetiletému angažmá bych si dovolil malou reflexi „sporů o Šumavu“.

Když se lýkožrout smrkový (kůrovec) začal šířit, pamatuji si, jak vedení (ředitel I. Žlábek) nejprve prosadilo rozdrobení I. zón s argumentem, že I. zóna je z principu bezzásahová, ale oni by rádi podsažovali hlavně buk tam, kam patří, klen a jeřáb do polokulturních smrčín, v čemž jim statut I. zóny brání. To znělo logicky a vědecká rada to podpořila. První zóna někde zahrnovala vedle přirozených a polopřirozených porostů i smrkové výsadby. Později se však ukázalo, že to byla fatální chyba. Asi po dalším roce či dvou, kdy už gradace kůrovce byla zjevná, stejné vedení prosadilo zásahy proti kůrovci i v I. zónách. Proti tomu jsme tehdy společně s entomologem Karlem Spitzerem razantně vystupovali a snažili jsme se vědeckými argumenty ostatní členy rady přesvědčit, že lýkožrout je přirozenou součástí ekosystému horských smrčín a občas je sežere, že přirozená obnova probíhá bez

problémů a že se v národním parku má významná část ponechat přírodě. Po marném boji s přesilou lesníků, kteří v té době ve vědecké radě drtivě převládali, jsme na protest z rady vystoupili. K tomu je nutno říci, že v té době jsme ještě neměli tak přesvědčivé výsledky, jako máme k dispozici nyní, takže, abychom se nezpronevěřili vědecké cti, nemohli jsme nic stoprocentně tvrdit. S tím naopak jiní neměli problém a různými kategorickými tvrzeními se snažili prosadit kácení. S odstupem se ale domnívám, že tehdejší vedení asi jednalo z přesvědčení, i když mylného, nikoli z vypočítavosti a vedlejších neochranářských zájmů, jak evidentně činí vedení současné. Za následujícího ředitele A. Pavlíčka (to jsem se do rady vrátil) se dokonce vedení parku podařilo vyjednat opětovné scelení I. zón do několika větších. Vše už záviselo jen na podpisu ministra životního prostředí (L. Ambrozek). Ten na poslední chvíli bohužel couvl.

Po r. 2000 kůrovcová gradace začala odeznívat (což se běžně děje přirozenou cestou, není to zásluha tzv. zásahů proti kůrovci, jak tvrdí např. současný ředitel) a relativní klid trval do r. 2007, kdy přišel orkán Kyrill, po němž logicky proběhla další vlna kůrovcového žíru. Tehdejší ministr M. Bursík rozumně vyhlásil, aby část postiženého území byla ponechána bez zásahů. Ne všude se to dodrželo. Vedení parku (ředitel F. Krejčí) spíše lavírovalo mezi vzrůstajícími tlaky různých lesnických, developerských aj. lobby a zájmy ochrany přírody, přesto se ale otevřeně proti zájmům ochrany přírody nešlo tak, jak to nastalo později. Rada parku se tehdy skládala z početnější regionální (ze zákona v ní byli mimo jiné zástupci všech

dotčených obcí, většinou starostové) a vědecké sekce s četným zastoupením renomovaných odborníků. Hlasování ale probíhalo společně, ochranářské a vědecké argumenty proto byly často smeteny ze stolu už pouhou hlasovací aritmetikou. Bylo to několik let bojů, někdy se podařilo něco uhrát, jindy ne. I mezi starosty a ostatními členy regionální sekce se občas našel někdo rozumný. Navíc rada funguje jen jako poradní orgán ředitele, takže ten mohl rozhodnout i jinak. Hodně záleželo na podpoře z ministerstva, které ale jednoznačně hájilo zájmy ochrany přírody pouze v době působení ministrů M. Bursíka a L. Mika. Pro mne osobně bylo poučné vidět, jak se dělá politika v malém. Mnohokrát se stalo, že se se zástupci regionální sekce podařilo něco pozitivního domluvit, ale na příštím sezení bylo vše při starém. Tehdejší předseda rady J. Stráský (zvolili si ho početní převahou členové regionální sekce) upravoval cíleně zápisy ze zasedání, stalo se i, že *ex post* svévolně zařídil zrušení legitimního jednání rady, když se mu závěry nelíbily. Do všeho se začali vměšovat někteří regionální politici (napříč politickým spektrem), bez odborných znalostí, zato zřejmě s podporou různých lobby, případně kmotrů.

Nejčernější období pro Šumavu přišlo s nástupem ministra T. Chalupy a instalováním dřívějšího politika J. Stráského ředitelem (na počátku r. 2011). Už samo o sobě, že ředitelem národního parku se stane člověk bez přírodovědného vzdělání a bez znalostí o ochraně přírody, je ostudou zdejší institucionální ochrany přírody (a politiky). Za jeho vedení došlo k nezákonnému kácení a použití pesticidů (obojí potvrzeno i soudně) a k celkové personální destrukci a destabilizaci Správy parku. Po nástupu současného ředitele J. Mánka se situace nezměnila. Ačkoli vzděláním i částečně přírodovědec, jde ve šlépějích svého předchůdce (o motivacích se lze jen dohadovat). Skutečností je, že za posledních dvou ředitelů se ochrana přírody v našem největším národním parku ocitla na vedlejší koleji. Těžba dřeva, nová výstavba, snahy zmenšit bezzásahová území a hlavně velká mezinárodní ostuda jsou nejnápadnějšími znaky současné Šumavy. Můžeme jen doufat, že tato destabilizace a destrukce parku snad brzy skončí, nebude úplně pozdě a přírodní hodnoty tohoto ve střední Evropě unikátního území zůstanou zachovány a nepodlehnu lidské chamtivosti.

Pozn.: Vědecké argumenty pro bezzásahovost v oblasti horských smrčín (a na vhodných místech i v nižších nadmořských výškách) jsou shrnuty v příslušných článcích na str. 213–237 tohoto čísla a nejsou zde opakovány. I to, co jsme napsali v Živě o horských smrčínách a ochraně přírody na Šumavě před 12 lety (viz Živa 2001, 2: 63–64) lze s odstupem času jen potvrdit.

1 Detail tabule „památníku násilí“ na šumavských lesích (viz str. CI) Občanského sdružení Zachraňme Šumavu, odhalené za účasti Miloše Zemana, dnes prezidenta ČR. Bučina u Kvildy. Tabule je (a bude) dokladem obtížného vývoje pojetí ochrany přírody jako součásti kultury některých skupin české společnosti. Foto M. Štech

Na tzv. „bezzásahovém území“ NPŠ uschly všechny vzrostlé stromy. V důsledku toho se rozmnožil kůrovec a zničil polovinu zbývajících lesů na dalším území NPŠ.

Muselo být vytěženo více stromů, nežli přirostlo. Dřívější „zelená střecha Evropy“, lesy tzv. národního parku jsou nyní v horším stavu, než běžné hospodářské lesy v ČR.

KDO ZA TO MŮŽE

Únikem před odpovědností za lesy poškozené lidským faktorem se stala nová teorie – „obnova horských smrčín pomocí jejich rozpadu“.

Někteří „biologové“ a „vědci“ následně převraceli lesnické principy k obrazu nové ideologické objednávky:

Hana Šantrůčková	Jakub Hruška, Josef Fanta,
Jaroslav Vrba	Miroslav Svoboda
Zdeňka Křenová	a další.

Za zdevastování šumavských lesů a jejich dnešní nepřirozenou podobu nesou politickou a odbornou odpovědnost:

Exministři životního prostředí: Libor Ambrozek, Bedřich Moldan Martin Bursík, Ladislav Miko František Pelc (náměstek ministra)	Exředitelé NP Šumava: Alois Pavlíčko František Krejčí
---	---

Za národní lesní tragédii nesou ideologickou odpovědnost biofundamentalisté a ekologičtí teroristé:

Jaromír Bláha, Vladimír Just, Mojmír Vlašín a další.

Poučme se a nedopusťme další násilí!

31. srpna 2012
Občanské sdružení Zachraňme Šumavu